

5. Június eleje, Budapest

Megérkeztünk Budapestre. Még volt annyi erőm, hogy egyhuzamban levezsek Offenbachból és késő délután, de még ragyogó napsütésben érkezünk meg. Óriási meleg volt. Lakásunkba a Király utcáról kellett bemenni, közel a Kazinczy utcához, amit azért érdemes megjegyezni, mert szerepet játszik a továbbiakban. A Gozsdu-udvar is a közelünkben volt. Rég nem jártam Budapesten, és az a nyüzsgés-mozgás, amit ott tapasztaltam teljesen meglepett. Nem ismertem fel a várost. Mondhatnám, egy bolondokházába csöppentünk, amit csak felerősített a Kazinczy utcából idáig hallatszó óbégatás, és éjjelente a hajnalig tartó üvöltözés. Akkor tudtuk meg, hogy hol vagyunk. Egyrészt közel a romkocsmákhoz, másrészt pedig hallótávolságban a Gozsduhoz. Lakásunknak balkonja is volt, ami a belső udvarra nézett, tehát a kinti zajok a mi életterünket is elárasztották. Egy kora délután aztán már nem bírtuk, és meglátogattuk ezeket a helyeket. A Kazinczy utcában bementünk egy pár romkocsmába, és akkor már tudtuk, honnan jönnek az éjjeli részeg üvöltözések. Mellesleg szinte mindenki más nyelvet beszélt, mint magyart, tehát italozásra és extrém szórakozásra vágyó fiatalok csoportjai hörpöltek már délután is. Mindez a zsidó negyedben történik, ahol nyugodt, civilizált éttermek is vannak (elég borsos árakkal), és vallásos zsidó családok étkeznek békésen. Úgy látszik, őket nem zavarja a zenebona. Igaz, ők is általában külföldről érkeztek, tehát turisták.

Emlékszem, amikor még régebben Prágát látogattam meg, egy ottani szállodás panaszkodott arról, hogy angol fiatalok ezrével érkeznek, szinte csak azért, hogy szórakozzanak, igazából azért, hogy kidühöngjék magukat, mert otthon ezt nehezebben tehették meg. Ott viszont olcsó volt a sör, és a szállodai alkalmazottak arról panaszkodtak, hogy lassan-lassan tönkre teszik a színvonalas turizmust (na meg a szállodák berendezéseit), mert nem lehet bírni velük. Olcsó járatokon jönnek egy hétvégére, kimondottan italozás céljából. Úgy látom, most ugyanez történik Budapesten is. A Gozsdu-udvar szép és érdekes, de úgy bömböl a zene, hogy nem lehet egy normális beszélgetést lefolytatni. Tele van éttermekkel, bárokkal és ömlik az ital. Nagyjából ez volt a környék, ahova becsöppentünk. Minket nem zavart különösebben, csak mondjuk éjjel, amikor aludni szerettünk volna.

Nem messze tőlünk, az Andrássy út és Bajcsy-Zsilinszky út sarkán egy kis bódé állt, ahol reggeltől-estig kürtöskalácsot sütöttek, kb. 350 forintér darabját. Évike kiélvezkedte magát, mert ahányszor elmentünk előtte, ő mindig vásárolt egy-két darabot. Imádja a kelttészta termékeket. Egy nap a Király utcán jöttünk lakásunk felé, és Évi ott is észrevett egy kalácsost. Rögtön odament és már majdnem megrendelt egy darabot, de előtte megkérdezte az árát. Legnagyobb meglepetésére az eladó ezer forintot kért érte. Évike kérdésére, hogy ez miért ilyen drága itt nála, az eladó öntudatosan és fontoskodva kijelentette, hogy: *De kérem, ez a Király utca!* – mintha ez egy külön státuszt biztosított volna a termékeinek. Ezen is jót nevtünk, mert úgy látszott, hogy Budapesten mindenki azt csinál, amit akar, ugyanakkor meg a nyugati média és a magyarországi baloldal azon dühöng, hogy a demokrácia veszélyben van, mert az Orbán-kormány mindent a kezében akar tartani.

Jellemző a helyzetre az az eset, amikor egy nap taxival mentünk ki az MTV székhelyére, ahol egy rövid interjút adtam Benkei Ildikónak, aki a *Határok nélkül* c. rádióműsort szerkeszti a Kossuthban. A sofőrrel persze politikáról beszélgettünk, miről is lehet beszélni egy taxisofőrrel, ha nem erről a kedvenc témáról! A magát nem politikai beállítottságú egyénnek tartó sofőr egész úton arról beszélt, hogy milyen jó most Magyarországon lenni, hogy ekkora demokrácia sohasem létezett, hogy most szó szerint mindenki szabad, és azt mondhat és azt csinálhat, amit akar. Ez meglepett minket, mert eddig mindig csak kritikákat hallottunk, és mindenki gyűlölködött, Orbánt pedig egy utolsó fráternek állították be. Na most akkor kinek van igaza, tetük fel egymásnak a kérdést, azoknak vagy ennek a sofőrnek?

Visszatérve a Király utcai kürtösmesterre, egy furcsa véletlen folytán, pont akkor olvastam a Rubicon egyik számát, ahol az első budapesti Andrássy utcai metróépítés kapcsán Kossuth Apánk a következő kijelentést tette vagy írta: „*Mi szép és kényelmes leend a budapestiekre nézve ez árnyas fasorozatok közt a Lánchídról kezdve egész a Városerdőig mintegy parkban sétálni s kocsizni, kikerülve a ronda Király utcát s annak unalmas, vég nélküli házsorát.*” (Rubicon, 2017, 7-8. A földalatti vasút építése az Andrássy úton, 72. old). Na, ez pont idetalál, gondoltam, mert az utca képe azóta sem sokat változott, és ezt az idézetet kellene megmutatnom a kis pökhendi eladónak, de hát kinek volt rá erre ideje, meg egyébként is! Viszont hallottam, a Király utcát modernizálni fogják, gyakorlatilag újjáépítik. Ez gondolom jó hír a lakóknak. Észrevettem, hogy több épület már ki is van ürítve.

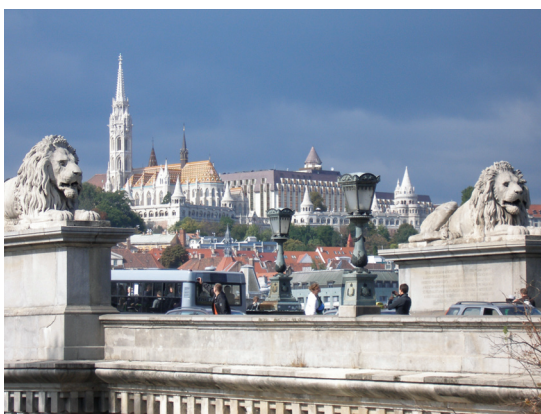

▲ A német megszállás emlékműve Budapesten.

gyen, a zsidó polgárok elleni aljasság, amit nem lehet elfelejteni, és amiben sajnos a magyarok is kivették a részüket. Ez is a mi történelmünk, nem? Miért kellett ebben részt vennünk... megint?! Ja persze, könnyű most és innen kritizálni egy kort. Vajon mi bátrabbak lettünk volna? De mégis, miért volt mindenhol körülöttünk annyi fegyveres ellenállás, annyi mozgalom és nálunk csak gyér megnyilvánulások? (Kivéve a Bajcsy-Zsilinszky által alakított rövid életű Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottsága, az MNFFB, és azt is áruházzal számolták fel a nyilasok). Mielőtt odaérkeztünk és kerestük a teret, megállítottunk néhány gyalogost és megkérdeztük, hol a tér, ahol az emlékmű áll. Senki nem tudta. Végül a Bajcsy-Zsilinszky két biztonsági őr beszélgetett egy intézmény előtt, ők tudták hol a tér, de az emlékműről nem sokat, őket sem érdekelte.

Mennyire más Budapest képe, a Bajcsy-Zsilinszky út és a Bazilika V. kerületi része, a Bank utcáig, a Szabadság tér környéke, az Iberostar hotellel, nagykövetségekkel, bankokkal körülhatárolva. A Nádor utcán meg máshol is több éttermet, kávézót, kerthelyiséget láttunk, de micsoda különbség a két városrész között. Ott azért jártunk, hogy megnézzük a sokat vitatott emlékművet, hivatalosan *A német megszállás áldozatainak emlékművét*. Hát igen, ez a mai hivatalos véleményt ábrázolja. Most én erre mit mondhatok? Történelmileg így volt, 1944 márciusában bejöttek a németek, ez volt a pechünk, állítja mindenki, amikor talán már fordult volna a kocka, és akkor minden másképp alakul, főleg nekünk erdélyieknek (talán, de nem vagyok biztos már ebben sem, olyan nagy volt a gyűlölet a magyarok iránt). Ugyanakkor meg jött a borzalom, a szé-

A Bazilika előtt elmenve észrevettük, hogy itt naponta orgona koncertet rendeznek, és rögtön meg is vettük a jegyeket. Kár lett volna elszalasztani ezt az alkalmat. Gyönyörű volt. A fantasztikus aulában az orgona hangja megremegtette az ablakokat és a mi lelkünket is. Teleki Miklós orgonaművész rendkívüli tehetséggel állította össze a programot, és ő maga ismertén a legjobb orgonaművészek közé tartozik. Az idős Kováts Kolos operaénekes hanganyaga még most is megdöbbenő, és meglepetésként szolgált a fellépése, de Krusic Eleonora fuvolás is szerepelt, így egy kitűnő zenei est kerekedett ki. Máshol is láttam koncerteket, Prágában, Bécsben, de ott mindig csak az orgonára koncentráltak. Ez az összeállítás sokkal sikeresebb és nyilván változatosabb volt, mint amit eddig láttam. Nagyon örvendtünk, hogy találtunk időt a koncertre. Messzemenően megérte.

▲ Ami szép Budapesten... ▲

►
... és ami nem szép
(romkocsmá bejárata)
a Kazinczy utcában,
a közelünkben.

6. A könyvhét

Az Ünnepi könyvhét, hivatalosan: „Ünnepi Könyvhét és Gyermekkönyvnapok – Budapest, 2017” a Vörösmarty téren került megrendezésre, június 8-tól 11-ig. Én tizedikére voltam betervezve, egy rövid író-olvasó találkozóra a kiadó standja előtt. Természetesen akkor már Budapesten tartózkodtam, így hát már nyolcadikán délután kimentem körülnézni. Ami meglepett: a rengeteg vásárló. Nyüzsgött a tér, millió ember és kiadó, erre nem is számítottam. Azért Európában valahogy más fajsúlya van a könyvnek. Úgy tudom 140 pavilon és több mint kétszáz kiadóvállalat képviseltette magát, egyesek a határon túlról is. Tehát ez egy nagy esemény a magyar kulturális életben, és már 88-szor rendezték meg. Sőt úgy tudom most már Kolozsváron is megrendezik, ami óriási eredménynek számít. Sokat bolyongtam a standok körül és jónéhány könyvet meg is vásároltam. Kihasználtam az alkalmat, mert magyar könyvhöz otthon csak internetes megrendeléssel jutok hozzá, és a kiszállítás Kanadába biza nem olcsó. Ezért mostanában kevés könyvet olvasok magyarul, pedig azt élvezem a legjobban.

Tizedikén meg is jelentem délután ötre a megegyezés szerint, és nagy meglepetésemre kedves régi ismerősök látogattak meg. Erre nem is számítottam.

Legelőször Tamás Klára keresett fel, akivel még egyetemista koromban ismerkedtem meg, szobrász barátom, Váró Márton (Marci) jóvoltából. Mind a ketten a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Egyetemre jártak, ami Mátyás Király szülőházában működött. Oda hívott meg Marci egy-egy diavetítésre, amikor pont Kolozsváron voltam nagymama és nagynéni látogatáson. Itt ismertem meg Klárit. Nekem akkor nagyon tetszett ez a kedves és szép lány, aki Székelyföldről került az egyetemre. Többször sétálgattunk kettesben a régi Kolozsvár meghitt utcáiban, és még kis kocsmákba is beültünk, amikor azok még nem voltak annyira lezüllyve, mint majd később. Régi szép idők! Klári azóta világhírű grafikus lett, plakát- és faliszőnyeg készítő művész, akinek még a New Yorki Modern Art Múzeumban is van két állandó műve. Legutóbb egy csodálatosan megszerkesztett, látványosan szép albumot készített és adott ki Budapesten, ami a világ legnagyobb faliszőnyeg művészeit mutatja be. Nagyon szép alkotás. Találkozásunk után másnapra meghívott lakásába, ami tulajdonképpen egy „art gallery”, tehát egy kiállító

terem is, ahol megcsodálhattam néhány monumentális faliszőnyegét. Le-nyűgöző alkotások. Néhány fémszobrot, illetve dekoratív hatású fémművet is láttam nála, amelyeket erdélyi művészbarátja, Rozsnyay Béla készített, és akihez át is vitt, hogy megnézzük a munkáit. Nagyon leleményesek és egy megfelelő térben, szögben, környezetben kiállítva nagyon jól mutatnak. Klári tehát kalandos élete után úgy döntött, hogy Budapestre telepszik, pedig a hírneve már Amerikában is megvolt, ahol az utóbbi években élt, de bárhol a világon, mindenhol ismerték szakmai körökben. Nagyon örvendtem találkozásunknak.

Meglátogatott Vida Edit is, akit a nagyvárad baráti körben ismertünk meg, még a másik életében. A férje, Vida Laci, ismert fogorvos volt Váradon, és a társaság egyik legkedveltebb mókamestere. Fantasztikusan szimpatikus fiú volt, de sajnos nemrég ő is meghalt, mint megannyi jó ismerős és barát. Velük Moszkvában is voltam az Olimpián 1980-ban, amit a nyugati országok bojkottáltak Afganisztán miatt, de amit a csoport, akikkel voltam, nem vett komolyan, mert mindenki üzletelni akart és nem sportot nézni. Néha merő unalomból kimentünk valamelyik stadionba, de mindenkit idegesített az oroszok őrjöngése, amikor atlétáik szerepeltek. Nem voltak sportszerűek. Edit és Laci Magyarországon telepedtek le, és egy kis faluban kezdtek új életet. Laci nem volt boldog, ami nem is csoda. Ő Váradon valaki volt, itt meg... Edit praktikusabban vette a dolgokat, és elmondása szerint a kezdeti nehézségeket leküzdve végül is komolyan nekifogott a mesterségének, zenepedagógus volt, és sikerült a falu életében elfogadtatni magát. Sőt, diákjaival sikereket is elért, és ily módon az élete kiteljesült. Közben Laci viszont meghalt. Most ő is Budapesten lakik, és az unokáival foglalkozik.

Végül találok Katival is, aki válása óta visszavette a Fajzi nevet. Ővele utoljára akkor találok meg, amikor 2006-ban Rodival (a feleségemmel) nála szálltunk meg, és onnan intéztük további utazásainkat. Ők, volt férjével, Péterrel együtt a kisebbik fiam, Márk keresztszülei. Katival voltak valami afférjaim az említett látogatásunk alkalmával, de az már olyan régen volt, hogy említeni sem érdemes. Mindenesetre a viszony köztünk elhidegedett, és jó volt ez az alkalom, hogy újra felmelegítsük, ami meg is történt. Kati egy tág látókörű, kulturált hölgy, akivel nekem most csak az a bajom, hogy nagyon balos beállítottságú, és mint ilyen, ő is abba a gyűlölködő táborba tartozik, akik tüzet okádnak Orbánra, és akiknek semmi sem jó, amit a kormány határoz, de hát mit tegyek, azért mi, mint emberek, jó barátok vagyunk,

legfeljebb a politikai témákat kerülgetjük, amikor egy társaságban vagyunk. Van még ilyen barátom.

Ahogy öregszem, konzervatívabb nézeteket vallok, de azért próbálok a mai igényekhez igazodni. Ugyanakkor nem bírom felfogni azt a világméretű ideológiai tendenciát, ami a balos eszméket próbálja az emberek fejébe begyömöszölni, de főleg bemagyarázni, és ha nem értesz velük egyet, akkor rögtön rád zúdítják kedvenc jelzőiket, neonáci, rasszista, antiszemita és általában egy kiutálni való szemét ember. És előszedik az ANTIFA alakulatokat, akik csak rombolni tudnak az „eszme” nevében, de milyen ez az eszme? Ezek a fiatalok nem élték át a kommunista országok kálváriáját, a nyugatiak pláne nem, és akkor mit tudnak a sarló-kalapácsos vörös zászlóról, amit lobogtatnak még az amerikai egyetemek diákjai is? Európáról nem is beszélve, ott mindig divat volt ez a zászló. Az pedig felháborít, hogy nézeteiket nagyon agresszíven akarják kinyilvánítani, ezért mindenféle tüntetés brutalitásba torkollik. Ez az új trend? Úgy látszik, igen, addig is legalább, amíg bele nem ütköznek egy komolyabb és ideológiailag is jobban kiforrt ellenállásba.

Konzervatív nézeteimet úgy látszik, mások is megosztják velem – főleg a mi generációnk képviselői, akik átmentek egyen s másan –, mert pont a napokban kaptam egy levelet Tamás S. Ilona nyugdíjas tanárnőtől, kolozsvári ismerősömtől, aki szegről-végre rokonom is, és aki a fenti témába kissé filozofikusan, de találóan beleszól, a saját tapasztalatain okulva. Idézem naplórészletét, amit eljuttatott hozzám, s amibe több elmélkedést is okosan belefoglalt:

[...] „A híradóban hallottak, a kommentált tények, a napi történések támasztották bennem a gondolatokat, érzéseket, indulatokat. Kiderült számomra, hogy a majmolt nagyhatalom, Amerika, mennyi atrocitásnak, háborúnak, incidensnek, etnikai rombolásnak, etikai zuhanásnak, embertelenségnek a kútfeje, indítványozója. Jobban mondván annak az ördögi erőnek a melegágya, amely már évtizedek óta, de különösen a XX-XXI. században olyan ördögi aggyal kiesztelt elképesztő műveleteket hajtott és hajt végre, amelyeket még a legvájtfülűbb politikusok sem tudnak kezelni. Teszik mindezt egy ájtatos, jóindulatot szimuláló, ártatlanságot mímelő gesztussal kifelé, a világ felé mutogatva. Vajon kik állnak ezek mögött az ördögi erők mögött? Az emberek tájékozottságuk, intelligenciájuk függvényében spekulálnak, néha suttogva, félhangon még meg is nevezik őket. Sokat gondolkoztam azon, vajon meddig feszítik a húrt, mi a céljuk, ha netán ez a húr elszakad. A sok fantom, amely ellen harcra buzdítanak és amely átszövi az egész világot különböző eszmeiséget tükröző

fogalmakkal: szabadság és kiszolgáltatás, kommunizmus és kapitalizmus, korrupció és kisebbségi érzés. És nincs vége a sornak, amely mögé megbújva mindig két tábort szerveznek, eszmét kreálnak mindkét tábor számára, kiagyalt elvekkkel egymásnak ugratják őket, majd igyekeznek mindkét fél kárából hasznot húzni. Gondolom, remélem, hogy ezt mások is látják, észlelik, s ha nem is tesznek semmit ennek megghiúsítására, legalább távol tartják magukat mindezeketől. Hogyan lehet ezt túlélni, csak a jó Isten tudja.

„A probléma lényege az, hogy míg a technológia egyre rohamosabb, már-már szédítő iramú fejlődését éljük meg, addig az emberi intelligencia nem mutat hasonló fejlődést.” (Tűnődések napról napra – Popper Péter).

Ami itt jelenleg folyik, még a testvérharcnál is szomorúbb, kiábrándítóbb. A krisztusi szeretetnek még a legvékonyabb fátylát is kezdik szétszaggatni. Nem is gondolkodnak, hogy mi lesz a következmény. Mi lesz veled, gyermekeim? Mi lesz veled, kis unokám? Mi ez a gyűlölet az emberekben? Hiszen nem is tudják, hogy miért és kit gyűlölnék. Szegény megboldogult Torgyán József jut eszembe: aki nem tetszett neki, annak fennhangon kiabálta: „- Mondjon le!” Szállóigévé vált, mint most a lopás és a hazugság. Az ókorban gyűlölték Krisztust, mert a feltétel nélküli szeretetet hirdette, most Orbánt gyűlölik, mert a hazaszeretetet hirdeti. Úgy látszik, hogy maga a szeretet szó, ez a fogalom ennek az ügyefogyott, elfajzott, galád, tehetetlen világnak olyan, mint a mesék gonosz szelleme. Ennek a szellemnek a megtestesítője a MÉDIA. Minden színben, formában, méretben, állapotban jelen van, és manipulál. Ahhoz, hogy ez kivédhető legyen, nagyon magas fokú intelligenciára van szükség. Talán elég lesz az a szürkeállomány, amely ellent tud állni a pusztulást látható módon generáló szellemnek.

Személyim szerint szabad lakos vagyok, de éltem 10 évig a Nógrád megyei Borsosberényben 2002-2012 között. Politikai folyamatok, próbálkozások, diletantizmus, Unióba belépés, Örömóda éneklés, lassú, lassú kiábrándulás volt a folyamatok során. Deja vu érzés az otthoni (Erdély) 1990. januári-februári periódus kapcsán.

Megkezdődött alapszinten (Berény-szinten) a testvérharc, majd folytatódott országos szinten is. A Szent Péter téren a pápa a jelenlegi helyzetet ecsetelve „szemeteskosár kultúrának” titulálta ezt a káosznak is nevezhető gonoszságot. Ó, igen, nincs határa a pénzre váltott gonoszságnak. A pénz uralta közember, kisember gyűlöletet fröcsköl maga körül, és süketté lesz, immunissá válik a valósággal szemben, meg sem hallja az igazságot.

2012-ben hazaköltöztem Kolozsvárra, mert már a gyermekeim sem nyújtott lelki támaszt, mert őt is megfertőzte a pénz utáni hajsza világa, a magamutogató „mert megérdemled” (a tévéből is ez folyik) világa, és nem volt hely számomra. A túlol-dalról figyelve a történeteket Magyarországon, az EU-ban, a világban már teljesen

összekuszálódott minden: népek jönnek-mennek délről északra, keletről nyugatra, céltalanul, mások által manipulálva, gerjesztik a tudatlanság miatt kialakult káoszt, mocskot. Az egyik irodalomkritikus ajánlotta figyelmünkbe Lukács evangéliuma 21. részét. Döbbenetes aktuális előrelátás!

A fiam kifejtette, hogy semmi közöm Magyarországhoz, és nincs jogom szavazni, milyen joggal szólok én bele az ország sorsába. Információjuk csak annyi van, amennyit a pletykalapokból és pletykatévékből szereztek maguknak! Semmilyen kulturális tevékenységben nem vesznek részt, nem olvasnak (azt sem tudják, ki volt Illyés Gyula), nem járnak színházba, koncertre, nem néznek, nem művelnek semmilyen sportot, minden rezdülésük a pénz körül forog akár magánéletben, akár közéletben. Sajnos még azt sem tudják, mi a közélet. Nem tanulnak, nem képezik magukat, és a tanulatlan, műveletlen ember okoskodásával véleményeznek, azt is hangosan és agresszíven teszik.

Fogalmuk sincs a kultúráról, a haza fogalma ismeretlen számukra, akárcsak a szeretet, az alázat, a tisztelet. Még a természet sem jelent nekik semmit. Soha nem kirándulnak. Külföldre is csak felvágásból, brahiból mennek, de élményről nem tudnak beszámolni. A legalapvetőbb dolgokat, jelenségeket sem ismerik. A politikáról halvány fogalmuk nincs, de politikusokról, emberekről, rólam van véleményük. Mindent letagadnak, amit kaptak, de háborognak, ha adniuk kell, ha netán kérnek tőlük.

Kérem a jó Istent, hogy adjon lelkükbe gyűlölet helyett szeretetet. (Tamás S. Ilona, 2018. április)” – idézet zárva.

Okos gondolatok, de a „médiát” ő is úgy démonizálja, mint Trump, és ez meglepett, főleg, mert azelőtt az amerikai szellemiséget kritizálja, amit Trump is képvisel. A családokon belüli politikai feszültségről jól ír, Magyarországon ezt többször is tapasztaltam. Ilyen megosztott sohasem volt az emberek véleménye, de mégis miért választják újra és újra a fideszeseket? Valamit mégis jól csinálnak?

Az egyik este meghívtam Editet és Katit egy étterembe, az általam akkor felfedezett Liszt Ferenc térre. Nagyon tetszett ez a hely, ami előtt többször is elmentünk sétáink közben. Mindegyikünk jól érezte magát és ez csak mélyítette bennem azt a tudatot, hogy mennyire egyedül vagyok ott Kanadában. Még Budapesten is több barátom van, mint otthon, ahol a szétszórt családtagokat nehéz lenne összeszedni egy ilyen éttermi vacsorához. És hiányzik nekem, a barátok meghittsége, a közös témák és emlékek sokasága. Ott, kint Kanadában, nem tudtam egy komolyabb baráti társaságot kialakítani, még akkor sem, amikor Montreálban is laktam. Ismerősök sokan voltak, de nem barátok. Ez is az emigráció egyik velejárója.

Az Andrásy úton mentünk a Liszt Ferenc térre, de már azelőtt is többször végigmentünk ezen a szép bulváron, sőt, a régi kis metrót is kipróbáltuk. Nagyon tetszettek az állomások, az elhagyatott fabódékkal amelyekben jegyiroda volt valamikor. Megcsodáltuk a régi idők igényes minőségi munkáját. Hasonló élményt nyújtott az a látvány, amit a kettes villamoson, Széchenyi Lánchídjától a Margit-hídig, vagyis a Szent István körútig éltünk át. Szerettem azt a környéket, mert feleségemmel régen, itt szálltunk meg mindig, a Katona József utca egyik nagy bérpalotájában, amikor Budapestet meglátogattuk. Közel voltunk mindenhez, ami érdekes, és Budát is könnyen elérhettük a Margit-hídon átmelve. A régi időket felelevenítő villamos vonala elég hosszú, és egy nap megtettük az utat jövet-menet.

Visszatérve az Andrásy útra, az én meglátásom szerint, nincs kellőképpen kihasználva. Ez a bulvár több figyelmet érdemelne. Szép az Opera épülete, vele szemben egy felújításban lévő palotát láttunk, ami tényleg nagyon szép lenne, talán szálloda lesz, de ugyanakkor rengeteg elhanyagolt épületet is láttunk. *Nincs pénz* - mondták barátaink, ugyanis ezekben a nagy bérpalotákban

▲ Író-olvasó találkozó a könyvhéten, a Kráter Kiadó standja előtt.
Balról: Ambrus András színész és író, én, Fajzi Kati és Évike.
2017. június 10.

tákban valamikor nagyon olcsón vették meg a lakásokat, de a lakóknak arra már nincs pénzük, hogy az épületeket felújítsák, tatarozzák. Rozoga, omladozó, vagy a képbe egyáltalán nem beleillő épületek sorakoznak az út két oldalán. Elképzeltük, ha itt felújítanák a régi tömböket, esetleg még újakat is húznának, habár erre talán nem is lenne szükség, ha idejönne egy pár szép üzlet, butik, világmárkák, még a Champs-Élysées-vel is vetekedni tudna, megvan rá minden adottsága. Remélem, hogy ez másoknak is eszébe jutott, és talán már tervezőasztalon vannak a projektek. Budapest megérdemelné.

Másnap Mónika és Sanyi, sógornóm és férje jöttek át Nagyváradról, hogy elvigyék a könyvem tiszteletpéldányait. Egy kicsit izgultam, hogy nem lesz-e bajuk emiatt a román vámnál, de Sanyi megnyugtatóan, hogy már nincs ellenőrzés. Úgy is volt, simán átmentek Romániába. Nemsokára mi is átmentünk, mert a könyveim egy részét adományként szántam két református közösségnek.

7. Nagyvárad és Kolozsvár, 2017. június vége

Reá egy napra mi is felszedelőzködtünk, és nekiindultunk az útnak, ami Erdélybe vezetett. Közben a Ferihegyen is meg kellett állnunk, mert Évike leánya, Bea, és kicsi fia akkor érkeztek Frankfurtból, és úgy egyeztünk meg, hogy őket is magunkkal visszük. Ott egy kicsit elnéztük a dolgokat, mert a terminál B-nél vártuk őket, de az A-hoz érkeztek, és mire észrevettük a hibát eltelt egy kis idő. Mindenki ideges volt, ők, mert sokat vártak, mi pedig, hogy milyen figyelmetlenek voltunk. No, de hamarosan elsimultak a dolgok, és nekiindultunk Romániának, az Ártánd-Bors határátlépőn keresztül. Érdekes, hogy még most is elfog az izgalom, amikor a vámhoz érkezek, pedig tudom, hogy az átlépés zökkenőmentes. Mégis, annyi rossz emlék van a múltamból, hogy akaratlanul is ideges leszek. Felelevenedik bennem a vámosok szemtelensége, maga az a tény, hogy vissza kellett térnem ebbe a sötét (szó szerint, mert a világitással spóroltak) országba, a megalázások, aminek ki voltunk téve bármikor, mindez mindig keserűséggel töltött el ha-